

L'Andreu Sitjar, el darrer dels irreductibles

per Xavier Sitjà i Poch

Ens ha deixat un dels últims herois d'una generació irrepetible. L'Andreu Sitjar va néixer l'any 30 i fins els darrers dies ha lluitat incansable per la cultura, la llengua, les tradicions, la democràcia, l'ensenyament, el catalanisme...Esparreguera. L'Andreu ha estat home tossut, tenaç, creatiu, incansable, resistent, irreductible, un autèntic lluitador local, un activista d'una peça. Un exemple de tantes persones quasi anònimes que als pobles van plantar cara a la dictadura i que gràcies al seu esforç tots hem pogut gaudir la democràcia.

L'Andreu ha estat un home generós que ha contribuït a innumerables causes, sempre desinteressadament. El 1979 va ser el primer regidor de cultura de l'ajuntament democràtic, sempre fidel al seu gran amic i vint anys alcalde, Joan Serra. I va tornar a ser regidor una quantitat d'anys més tard, recuperant la memòria de la vila amb esplèndids llibres de fotografies, rajoles a les façanes o innovant tradicions amb molt de coratge. Va impulsar l'escola de Música i tants altres projectes culturals que són referent d'Esparreguera.

L'Andreu era el meu oncle i padrí, però el considero un pare, ell i la tieta Lola ens entenien, eren oberts i moderns, a casa seva ens refugiàvem de la incomprensió conservadora de casa nostra. Ell em va regalar els primers llibres de la història de Catalunya, d'aprenentatge del català quan encara fèiem l'escola en castellà, "Les millors obres de la literatura catalana". A casa seva s'escoltaven els Setze jutges i tota la música de protesta. En el "600" portava fills i nebots a veure teatre infantil en català al Romea de Barcelona i així és com ens vam anar tornant catalanistes. Quan ja érem adolescents, casa seva era lloc de tertúlia política d'oposició. La seva influència ha estat fortíssima.

Ell va ser pioner en moltes coses, li agradava la fotografia i es va dedicar a l'anomenat cinema amateur, realitzant curts en vuit mil·límetres. I no feia pas només cinema de viatges, sinó pel·lícules compromeses, de denúncia social, tot sol o amb guió i direcció d'en Joan Serra, que van arribar a guanyar premis a festivals de tot Espanya.

Aquell activisme, els va arribar de la influència de mossèn Garriga un rector marcat i catalanista que, es va enfrontar a la dictadura i va promoure al Patronat parroquial teatre en català i la nostra cultura llavors sotmesa. En aquell ambient, l'Andreu i la Lola Lizaran van festejar i es van casar, ella es va dedicar al teatre amateur fins que de veterana va esdevenir una popular actriu dels serials inicials de TV3. En el seu compromís, l'Andreu es va bregar en campanyes com la de "Volem bisbes catalans", "Català a l'escola", o la de corregir la "a" castellana del topònim de la vila: Esparreguera. En la seva reconeguda persistència i gosadia, es va catalanitzar el cognom de Sitjà a Sitjar -tal com ha de ser- però que ningú més de nosaltres ha imitat.

L'activisme cultural va ser la seva dedicació. Va combatre la dictadura a través de l'Associació de Pares de Família, un nom possibilista per fer de tot sense aixecar sospites de res, però algunes d'aquelles innocents accions el conduïen a declarar a la caserna de la Guàrdia Civil, on hi havia un sergent feixista i mal parit que el tenia fitxat.

Organitzaven activitats culturals paral·leles a la rància festa major oficial, parades de llibres i roses per Sant Jordi, sardanes cada mes a la Plaça de l'Església. No puc passar per alt la ballada del 27 de setembre del 1975 que va coincidir amb l'execució de militants d'ETA i del FRAP. Com a simbòlica protesta vam deixar la plaça a les fosques i una vagada mes, el sergent el va cridar a declarar. L'amenaçava que el faria despatxar de la feina, perquè era el delegat de la Caixa de Pensions a Esparreguera, on havia treballat tota la vida. Tanmateix, l'Andreu era valent i, malgrat el risc, va perseverar en l'activisme. I va aprofitar el càrrec per portar a la vila totes les activitats culturals que feia La Caixa, llavors amb un enfocament molt diferent del d'ara. Un dels grans assoliments va ser convertir l'antiga oficina del carrer del Arbres en sala d'exposicions que, anys a venir, va esdevenir municipal.

L'activisme de l'Andreu, també es va plasmar a l'Escola El Puig, de la que en va ser cofundador, una cooperativa de pares per formar els fills en català que en aquells temps del franquisme va ser tota una revolució pedagògica i ha format centenars de nois i noies d'Esparreguera i comarca.

En política, va ser pioner de l'europesisme. Em ve al cap, el seu Seat 850 amb una adhesiu blau marí amb les lletres blanques EU, Europa Unida, quan tot just començava el Mercat Comú i a l'Espanya franquista Europa era anatemata. Es va vincular al moviment socialista clandestí i amb la democràcia va optar pel PSC Congrés, el dels Reventós, Obiols o Maragall...Més cap aquí, el seu intens catalanisme el va conduir a l'independentisme, amb una gran preocupació per la regressió del català que m'ha expressat fins els darrers dies.

I fins l'últim sospir, amb el suport de la filla Muntsa, l'Andreu s'ha dedicat de ple a la Fundació Lola Lizaran, enorme memorial a la seva estimada muller, l'actriu traspassada fa just vint anys. La Fundació recapta diners per donar beques a jovent esparreguerí que vol estudiar arts teatrals o musicals. Durant aquests anys, amb la seva llegendària persuasió ha aconseguit organitzar funcions de teatre, concerts i espectacles culturals per recaptar els fons que forneixen les beques que han beneficiat desenes de joves artistes locals.

L'oncle Andreu Sitjar ha fet moltes més coses de les que jo esmento en aquest personal agraïment. De ben segur que es mereix un homenatge com un campanar, però, com passa sovint, només ens en recordem a l'hora de morir. Afortunadament fa unes setmanes, el Col·lectiu Esparreguerí de Recerques (CER) li va preparar un modest acte de reconeixement, però ell ja no es va veure amb cor d'anar-hi.

Poc a poc, ens van deixant els darrers herois d'una generació irrepetible, esparreguerins de soca-rel, que ens evoquen un passat dolorós que ells -irreductibles- van ajudar a capgirar. Andreu, romandrà a la nostra memòria.

Vic, 10 d'agost de 2023